

Rozhovor s Christianou Klikovou

22.listopadu 2006 Martin Kotáb

Všichni jsem si všimli, že kromě let 1993 a 1994, kdy byly řekněme vyrovnané státní rozpočty, je trend mít veřejné finance deficitní. Dokonce deficit je stále větší, tak jako zadlužení této země. Jak Vy vnímáte tento fakt?

Zadlužování díky deficitním rozpočtům je velmi nebezpečný jev. Schodek veřejných financí je nepříjemná záležitost, ale sám o sobě deficit není tak hrozný v případě, že ty vyšší výdaje jsou dávány do oblastí, které v sobě nesou budoucí ekonomický růst. Například do školství, vzdělání, výzkumu, infrastruktury, kde se předpokládá nějaký náboj, který v budoucnu vykompenzuje současný deficit rozpočtu.

Ovšem to není náš případ. U nás vzniká deficit díky velkým mandatorním a kvazimandatorním výdajům, které jsou odhadovány až na 80 % z celkového rozpočtu. To znamená, že vláda má velmi malý prostor pro manévrování, aby prováděla dobrou hospodářskou politiku. Problém je v tom, že tyto výdaje jsou dány zákonem. To znamená, že pokud se nezmění zákon, musí být tyto velké výdaje vypláceny. Na tento problém teď narazil pan Tlustý při sestavování rozpočtu. Také proto, že vláda pana Paroubka, tak jako každá jiná, naslibovala před volbami další výdaje, které nás v budoucnu budou stát další peníze. Zvýšení porodného a další. Já neříkám, že je to špatné, ale vytváří to obrovský tlak na státní rozpočet.

Navíc vyrovnaný rozpočet a kontrola zadlužování ČR je podmínkou pro přijetí EURA. Z hlediska zadlužování zatím plníme.

Ano, v případě poměru zadlužení ČR v zahraničí toto kritérium plníme, nicméně za poslední 4 roky dluh roste neuvěřitelným tempem. Ten růst je strmý a hlavně alarmující.

V budoucnosti nás čeká přijetí eura. Nevíme ve kterém roce, ale přijetí dříve nebo později nás pravděpodobně nemine. Jak Vy hodnotíte přijetí společné měny?

Já osobně jsem pro přijetí EURA a neměla bych z toho obavy. Nejdříve ale musí být v naší ekonomice přijaté změny a opatření, aby ono přijetí proběhlo bez větších otřesů. Je třeba si uvědomit, že přijetím EURA ztratíme možnost vytvářet vlastní měnovou politiku. Budeme se řídit politikou, kterou bude vytvářet centrální evropská banka a fiskální politika bude svázána těmi dvěma požadavky. To znamená max. 3 % podíl deficitu na HDP a max. 60 % zadlužení v poměru k hrubému HDP. Vzdáme

se nástrojů, které v současné době používáme.

Všimněte si, že začíná růst hrozba inflace díky zdražování ropy, plynu, apod., a tak nám začíná ČNB zvyšovat základní úrokovou sazbu, od které se odvíjejí ostatní úrokové sazby v ekonomice. Díky tomu naše centrální banka bojuje proti rostoucí inflaci. Protože jejím hlavním úkolem je držet stabilní cenovou hladinu. Právě v případě EURA ztratíme tento nástroj. Jak říkám, je třeba se na ten okamžik dobře připravit. Na druhou stranu získáme jednodušší zahraniční obchod. Transakční náklady se sníží.

Je tady ještě jeden problém, na který poukazuje prezident Klaus, jestli společná měnová politika tak velké ekonomiky jakou představuje Evropa, kde jednotlivé země mají rozličnou ekonomickou úroveň, jestli je udržitelná. Není tu náhodou ta dvourychlostní Evropa? Všechny šoky jednotlivých zemí se právě díky společné měně budou více méně přelévat i do ostatních zemí. Slabší země to nemusí unést.

Četl jsem ale i názor, že není kam spěchat.

Jak říkám, pokud se na to přijetí dobře připravíme, není se čeho bát. Já myslím, že to nebude ani v poslední verzi, tj. v roce 2011. Ovšem nevidím v tom až zas takový problém. My to EURO stejně budeme muset dříve nebo později přijmout. Nakonec jsme se k tomu i zavázali, ale opravdu není kam spěchat.

Prof. Ing. Christiana Kliková, CSc.

- vedoucí národohospodářské katedry VŠE na VŠB - TU Ostrava
- členka České společnosti ekonomické (1991 - dosud)
- profesorka makroekonomie od roku 2006
- autorka publikace Hospodářská politika (2003)